

Slovo in zahvala slovenske Cerkve

Ljubljanski nadškof msgr. Alojzij
Šuštar se je takole poslovil od gori-
škega nadškofa, msgr. Cocolina:

»V imenu slovenske Cerkve in zlasti v
imenu sosedne koprške škofije ter njenega
pastirja Janeza Jenka kot tudi v imenu ma-
riborskega škofa ter v svojem osebнем i-
menu želim izraziti sorodnikom in prijate-
ljem pokojnega nadškofa, vsej goriški Cer-
kvi in zlasti slovenskim vernikom najglob-
lje sočustvovanje. Molitvam za pokoj nje-
gove duše hočem pridružiti v teh dneh tudi
spomin na Vašo Cerkev, ki je postala siro-
ta, z upanjem, da bi čimprej dobila prav
tako dobrega pastirja.

Ko se poslavljam od dobrega prijatelja,
bi rad vsaj bežno opozoril na to, kar smo
slovenski verniki v njem občudovali. To,
kar nas je najbolj ganilo, sta bili njegova
globoka človeškost in ljubezen, ki sta se ču-
dovito prepletali v njegovem čutu za pra-
vičnost in enakopravnost do vseh vernikov.
Z mnogimi slovenskimi duhovniki je bil
najboljši prijatelj že iz let gimnazijskih in
teoloških študijev. Kot nadškof se je odlič-
no počutil v slovenskih župnijah, kjer je
molil, prepeval in govoril v slovenskem je-
ziku. Za slovenske vernike je znal priklipa-
ti k življenju nekatere ustanove, ki so po
našem mnenju izrednega pomena. Večkrat
je bil naš gost v Sloveniji, kamor je rad
zahajal ne samo na potrebni krajši oddih in
na obisk k svojim prijateljem, temveč tudi
na pomembne verske prireditve in na na-
porna zasedanja, med katerimi bi rad ome-
nil zasedanje Škofovske konference Jugo-
slavije, ki se jih je udeleževal kot pred-
stavnik Italijanske škofovske konference.

Njegova sposobnost za dialog, njegova
občutljivost za socialna vprašanja in nje-
gova prisrčna odprtost do slovenskega ljud-
stva so bile zelo cenjene ne samo v cer-
kvenih krogih, temveč tudi v političnih fo-
rumih naše republike, kot dokazuje prisot-
nost odposlanstva izvršnega sveta SR Slo-
venije pri teh obredih.

Cilj, ki je bil pokojniku najbolj pri sr-
cu, ni bilo samo najboljšje sožitje med ita-
lijanskimi in slovenskimi verniki, ampak

dalje na 5. strani ■

Kako se izviti iz začaranega kroga

V zadnjem času je bilo objavljenih ne-
kaj novih podatkov o posledicah eksplozi-
je dveh atomskih bomb, ki so ju odvrgli
Američani leta 1945 na dve japonski me-
sti. O tem so namreč razpravljali znanstve-
niki in zdravniki na nekaterih mednarodnih
zborovanjih in razkrili ter prediskutirali
posledice, ki se kažejo še danes na žrtvah
in njihovih potomcih. Posledice se širijo
kakor madež v vodi. Le čas jih bo morda
nekoč odpravil, toda kdaj? Na posledicah
trpi danes že tretja generacija. Rodijo se o-
troci z iznakaženimi udi, z manjšo glavo,
kot je normalno, in polovica teh bitij je
umsko abnormalna. Upoštevati pa je seve-
da treba tudi vedno nove žrtve, ki umirajo
zaradi krvnega in drugih oblik raka.

Na teh zborovanjih so znanstveniki opo-
zorili tudi na nevarnosti, ki jih predstavlja
današnje atomsko orožje v svetu. Atomske
bombe in tovarne ter laboratoriji, kjer jih
izdelujejo, so vir nevarnega žarčenja, ki ga
ni mogoče popolnoma preprečiti. Isto velja
za razstrelitve atomskih bomb, tudi če jih
izvajajo zdaj pod zemljo.

Ko sta padli prvi atomski bombi na Ja-
ponsko in ko so začeli Američani, kmalu za
njimi pa tudi Sovjeti in drugi na veliko iz-
delovati atomske bombe, se svetovna jav-
nost še ni zavedala, kakšno nevarnost pred-
stavljajo. O tem so govorili in pisali razni
znanstveniki, njihova svarila so prodrli tu-
di v tisk, toda povprečni človek teh stvari
ni vzel preveč zares. Bil je prepričan, da
ima vse skupaj le bolj teoretično važnost in
da ne bo nikoli prišlo do atomske vojne.

Taka vojna se je zdela preveč daleč in pre-
več fantastična, preveč v nasprotju z zdra-
vo pametjo, da bi jo mogel nekdo zares
sprožiti. Atomske oborožitvi so dajali tudi
odgovorni politiki predvsem značaj zastra-
ševalnega sredstva, »deterenta«, ki služi
bolj za to, da prepreči novo svetovno voj-
no, kakor za to, da jo izzove. Toda ta teo-
rija se je izkazala za zelo dvomljivo in sko-
ro gotovo zgrešeno. Razvoj v zadnjem de-
setletju in posebno v zadnjih letih nakazu-
je ravno obratno verjetnost, da namreč tek-
movanje v atomski oborožitvi med dvema
največjima silama sveta z vso logiko nujno
vodi v atomski spopad, v tretjo svetovno
vojno, ki bo atomska.

Taka vojna pa bi bila nepojmljiva kata-
strofa za ves svet, predvsem pa za Evropo
in za ostali civilizirani svet z Združenimi
državami vred. V teku ene ure bi bilo po-
morjenih na stotine milijonov ljudi, enako
število ali še več bi jih bilo hudo ranjenih
z verjetnimi smrtnimi posledicami. Če bi se
spopad podaljšal, bi bilo človeštvo na se-
verni polobli lahko popolnoma uničeno in
niti tisti redki, ki bi našli zavetje v kakih
globokih podzemeljskih zakloniščih, ne bi
imeli več nobenih možnosti življenja na po-
polnoma opustošeni in peklenko z žarče-
njem okuženi zemlji. Vprašanje je, kaj bi
se dogajalo na južni polobli. Nedvomno bi
smrtno žarčenje zajelo tudi njo.

Ta grozna usoda vsega človeštva je dan-
es že tako blizu, že tako zelo možna in ce-
lo verjetna, da ne dopušča in ne opravi-

dalje na 2 strani ■

Piet Dankert - novi predsednik Evropskega parlamenta

Nizozemski socialist Piet Dankert je
novi predsednik evropskega parlamenta.
Izvoljen je bil v Strasburgu, potem ko v
prvih treh glasovanjih noben kandidat ni
prejel predpisane večine. Po drugem gla-
sovanju sta umaknila kandidaturi franco-
ski komunist Robert Chambeiron in itali-
janski radikalni poslanec Marco Panella,
pri tretjem pa je bil izločen angleški kon-
servativni predstavnik sir James Scott
Hopkins, ki je prejel 67 glasov.

V boju za izvolitev sta tako ostala le Ni-
zozemec Dankert, ki je tedaj prejel 162

glasov, in nemški krščanski demokrat
Klepsch, ki jih je prejel 6 manj. Konser-
vativna skupina se je tedaj sestala, da bi
našla kompromisno rešitev, vendar se je
skupina odločila, da ponovi Klepschevo
kandidaturo, s tem pa je odpadla možnost
ponovne izvolitve gospe Veil kot kompro-
misne kandidatnje. Pri izidu četrtega gla-
sovanja je bistveno vplivalo zadržanje bri-
tanskih konservativcev, ki so v veliki veči-
ni volili za socialističnega kandidata. Piet
Dankert je v odločilnem glasovanju pre-
jel 191 glasov, medtem ko je za Klepscha
glasovalo 175 evropskih poslancev.

RADIO TRST A

■ NEDELJA, 24. januarja, ob: 8.00 Poročila; 8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Sv. maša iz župne cerkve v Rojanu; 10.30 Nediški zvon; 11.00 Mladinski oder: «Mala čarovnica»; 11.30 Nabožna glasba; 12.00 Narodnostni trenutek Slovencev v Italiji; 12.30 Glasba po željah; 13.00 Poročila; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.40 Šport in glasba ter prenos z naših kulturnih prireditev; 19.00 Poročila.

■ PONEDELJEK, 25. januarja, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Gospodarska problematika pri nas in v svetu; 8.45 Glasbene skice; 9.30 Alternativna prehrana; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 11.30 Beležka; 12.00 Kulturni dogodki — Kako ti je ime? 13.00 Poročila; 13.20 Zborovska glasba; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Otroški kotichek; 14.30 Roman v nadaljevanjih: Edvard Kocbek: «Strah in pogum»; 15.00 Glasbeni ping-pong; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 19.00 Poročila.

■ TOREK, 26. januarja, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Domači obrabi; 8.45 Glasbene skice; 9.30 Manjka jim samo beseda; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Oddaja za otroški vrtec; 11.30 Izbrani listi; 12.00 Kulturno pismo — Beležka; 13.00 Poročila; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Odraslim prepovedano; 14.55 Naš jezik; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Vlado Vukmirovič: «Prvi somrak»; Radijska igra; 19.00 Poročila.

■ SREDA, 27. januarja, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Pripoved partizanskega časnikarja; 8.45 Glasbene skice; 9.30 Alternativna prehrana; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.45 Oddaja za 1. stopnjo osnovne šole — Literarni listi; 12.00 Pod Matajurjan, posebnosti in omika Nadiških dolin — Beležka; 13.00 Poročila; 13.20 Revija pevskih zborov 1981, ki jo je priredila Zveza cerkvenih pevskih zborov v Trstu; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Otroški kotichek: S knjižne police. 14.30 Roman v nadaljevanjih: Edvard Kocbek: «Strah in pogum»; 15.00 Ameriški gledališki musical; 16.00 Zimske slike; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Slovenska literatura v Italiji; 18.15 Priljubljeni motivi; 18.40 Iz beležke Miroslava Košute; 19.00 Poročila.

■ ČETRTEK, 28. januarja, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Doma in na tujem; 8.45 Glasbene skice; 9.30 Psihološki utrinki; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Oddaja za 2. stopnjo osnovne šole; 11.30 Izbrani listi; 12.00 Od Milj do Devina — Beležka; 13.00 Poročila; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Mladi pred mikrofonom; 14.55 Naš jezik; 15.00 Jugoslovanski izvajalci; 16.00 Primorska duhovščina pod fašizmom; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Četrtekova srečanja; 18.30 Sodobne slovenske novele; 19.00 Poročila.

■ PETEK, 29. januarja, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 130 let Družbe sv. Mohorja, 9.30 Svet se vrta počasi; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 11.00 Odaja za srednjo šolo; 11.30 Literarni listi; 12.00 Na goriškem valu; — Beležka; 13.00 Poročila; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Otroški kotichek: Kje je napaka? 14.30 Roman v nadaljevanjih: Edvard Kocbek: «Strah in pogum»; 15.00 Film in filmska glasba; 16.00 Svet za obzorjem; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Kulturni dogodki; 18.40 Kako ti je ime? 19.00 Poročila.

■ SOBOTA, 30. januarja, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Tudi starost je lahko lepa; 9.30 Fleši mimogrede...; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 11.30 Izbrani listi; 12.00 «Bom naredu st'zdice, čjer so včas b'le» — glasnik Kanalske doline — Beležka; 13.00 Poročila; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Mladi pisci; 14.55 Naš jezik; 15.00 Začnimo s črko «A»; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Med dvema ognjema — kziv oddaja s sodelovanjem slovenskih goriških in tržaških višjih srednjih šol; 18.45 Vera in naš čas; 19.00 Poročila.

KAKO SE IZVITI...

■ nadaljevanje s 1. strani

čuje več nikake brezbriznosti. Mnogi odgovorni in pošteni znanstveniki, med njimi sloviti Saharov, ob vsaki priložnosti, kadar le morejo, opozarjajo na to strašno nevarnost za vse človeštvo. Eden izmed glavnih vzrokov, da so sovjetske oblasti internirale Saharova in mu skušajo onemogočiti ne le stik s svetom, ampak tudi s samo sovjetsko javnostjo, je prav v tem, da bi zadušile njegova svarila o nevarnosti tekmovanja v atomskem oroževanju obeh največjih sil. Zanj nosi glavno odgovornost ravno Sovjetska zveza, čeprav imajo tudi Združene države velikansko krivdo, da so prve in brez resnične potrebe uporabile to strašno orožje in povzročile tako začetek atomskega oroževanja. Mnogi znanstveniki in misleci, pa tudi nekateri politiki se enako kot Saharov popolnoma zavedajo nevarnosti atomske smrti in uničenja človeške omike, ali pa tudi popolnega uničenja človeštva, toda ogromna večina politikov in državnikov, ki imajo v posameznih državah oblast v rokah, je premalo inteligentna, premalo iniciativna in premalo aktivna, da bi skušali kaj bistvenega ukreniti za odvrnitev te nevarnosti. Pasivno sledijo dogodkom in pustijo, da jih razvoj nosi s seboj, ne da bi se mu skušali resno upreti.

Odgovornost za nadaljnji razvoj prepuščajo izključno vodilnima državniškima skupinama v Združenih državah in Sovjetski zvezi, upajoč, da se zavedata, kaj pomeni atomska nevarnost, in da se bosta zato prej ali slej sporazumeli za razorožitev. Toda ali je tako upanje upravičeno? Mnogi misleci so zaskrbljeni in hudo dvomijo o tem. Velika večina ljudi v vodstvu obeh največjih sil so v intelektualnem pogledu povprečneži in karieristi. Niti na misel jim ne pride, da bi se uprli političnim in vojaškim odločitvam pravega političnega vrha. Ta pa je morda je odločilno in dokončno pogojevan od vrha vojske in od mase znanstvenikov, ki temu pokorno služijo, vsi zadovoljni, da imajo zagotovljeno existenco in blaginjo s svojim umskim delom za vedno večjo izpopolnitev in nakopičenje atomskega orožja. Fizikalna veda služi danes v glavnem temu namenu. Izraz atomski fizik je danes skoro že sinonim za znanstvenika, ki daje svoje sposobnosti na razpolago atomskemu oroževanju.

Kako iziti iz te strašne situacije, kako se izviti iz začaranega kroga? Ljudje, ki se zavedajo nevarnosti atomskega uničenja naše celine in morda vsega sveta, bi morali predvsem uskladiti svojo dejavnost s svojim mišljenjem. Ne bi smeli sodelovati pri ničemer, kar povečuje ali prikriva atomsko nevarnost in hegemonijo obeh največjih vojaških sil nad svetom. Morali bi ob vsaki priložnosti opozarjati na nevarnost atomskega oroževanja in takih hegemonij. Morali bi podpirati gibanja, ki se temu upirajo. Morali bi pokazati državljanski pogum tudi pri odporu proti atomskemu oroževanju ali podpiranju takega oroževanja in hegemonizma obeh velikih sil v lastni državi. Morali bi se upirati sploh vsaki obliki diktature, ki ne dopusti svobodne diskusije o političnih problemih in problemih orožitve, proti vsaki obliki političnega nasilja, proti vsaki obliki diktature, ki duši svobodno kritiko, tudi če se kaže taka diktatura samo v moči denarja in v vplivanju na sredstva javnega obveščanja. Vsak človek, ki se iztrga takemu vidnemu ali nevidnemu nasilju, vsak človek, ki se odpove brezbriznosti v teh zadevah, pomeni rešilni otoček v morju atomske nevarnosti, ki se širi okrog nas. Še bolj pa vsaka država, ki se odloči za svobodo in demokracijo, ki se odloči, da se iztrga eni ali drugi hegemoniji in se odpove atomski orožitvi, pa tudi atomski »zaščiti« ene ali druge strani, enemu ali drugemu atomskemu zavezništvu.

Ne gre za nevtralnost. Gre za edino možno obliko aktivne politike proti atomski blaznosti vodstev obeh največjih vojaških sil. Gre pa tudi za aktivno izražanje krščanskega svetovnega nazora, ki v nobenem primeru in nikdar ne more pritrđiti ali se vdati v uničenje človeštva z atomskimi bombami. Doživljano, živo krščanstvo zahteva od nas, da se vsak trenutek zgodovine in na vsakem koraku upiramo zlu v vsaki obliki in zato tudi atomskemu zlu. Današnjih oblik nasilja in zatiranja okrog nas in v svetu ne bomo nikoli premagali z atomskim orožjem, ki lahko po nujni logiki pomeni le stopnjevanje nasilja do strahot atomskega konca sveta, ampak samo z osebnim zavzetostjo, pogumom in doslednim izpolnjevanjem krščanskih in s tem humanističnih zapovedi vsakogar izmed nas.

Po umoru ameriškega atašeja v Parizu

Val terorizma v nekaterih zahodnoevropskih državah ima po vseh znakih sodeč mednarodno ozadje. Do tega prepričanja prihaja zdaj francoska policija, ki preiskuje primer zadnjega atentata v Parizu, kjer so neznanci ubili namestnika vojaškega atašeja na ameriškem veleposlaništvu, polkovnika Charlesa Raya. Francoska policija ugotavlja, da so bili vsi atentati na ameriške diplomate v Evropi v zadnjem času izvedeni z istim tipom orožja; gre za pištolo Beretta, kalibra 7,65, in pri tem se avtomatično poraja misel, da je dobavitelj in organizator teh atentatov en sam. Čeprav policijski krogi v Franciji tega izrecno ne omenjajo, izhaja iz razpoložljivih podatkov, da vodi sled na sovjetski Vzhod.

Misel, da ima terorizem v Franciji, Italiji in še kje neko organizirano ozadje, izreka tudi pariški dnevnik Le Monde. List ugotavlja, da je bilo od leta 1968 do danes ubitih že okoli tristo diplomatov; med njimi je 20 veleposlanikov raznih držav.

—o—

COCA COLA - COLUMBIA

Ameriška družba, ki proizvaja znano osvežujočo pijačo Coca cola je odkupila kinematografsko podjetje Columbia Pictures. Za hollywoodsko filmsko hišo je Coca cola odštela 795 milijonov dolarjev. Pogajanja so trajala dva tedna.

Dva božična koncerta na Goriškem

V nedeljo, 17. t.m., smo bili na Goriškem priča dveh božičnih koncertov. Prvega je priredila na Mirenskem Gradu Zveza cerkvenih pevskih zborov iz Trsta in je pomenil ponovitev tistega, ki so ga tržaški pevci izvedli nedeljo prej v stolnici sv. Justa. Pod vodstvom Humberta Mamola so nastopili združeni mešani, otroški in ženski pevski zbor ob spremljavi pihalnega kvarteta. Prvi del sporeda je obsegal božične skladbe (z izjemo ene Sattnerjeve) tržaških skladateljev Ubalda Vrabca, Staneta Maliča, Zorka Hareja, Humberta Mamola, Aleksandra Vodopivca in Frana Venturinja. Med kratkim odmorom je o letošnji zasnovi božičnega koncerta spregovoril Zorko Harej. Sledil je drugi del koncerta, v katerem smo slišali same Vrabčeve skladbe, med drugim eno za ženski in eno za otroški zbor. Višek nastopa tržaških pevcev pa je gotovo bila Vrabčeva kantata Božični sijaj na besedilo Vinka Beličiča, ki je na Mirenskem Gradu doživela svojo drugo izvedbo. V njej sta nastopila mešani in otroški zbor, zasnovana pa je tako, da uvodnemu otožno poudarjenemu delu sledi mogočen zaključek z izrazito optimistično noto. Tržaški gostje so kantato izvedli prepričljivo in doživeto, zato jih je občinstvo nagradilo z zasluženim aplavzom. Koncert se je zaključil s pesmijo Sveta noč, ki so jo skupaj s pevci zapeli vsi prisotni. Gostoljubni gradski lazari so nastopajoče po koncertu povabili v prostore samostana, kjer je sledila zakuska z družabnim srečanjem.

Zvečer istega dne je bil koncert tudi v krminski stolnici in ga je priredilo društvo Anton Gregorčič iz Gorice. Znanе slovenske božične pesmi sta pela mešani cerkveni zbor Novega sv. Antona v Trstu pod vodstvom Edija Raceta in ob orgelski spremljavi Tomaža Simčiča ter moški zbor Kr-

min-Plešivo, ki ga vodi Zdravko Klanjšček. Koncerta se je udeležilo lepo število krminskih Slovencev in tudi nekateri gostje, med njimi deželni poslanec Drago Štoka in goriška pokrajinska odbornica Marija Ferleč. Ob zaključku koncerta je v lepi slovenščini pozdravil občinstvo domači župnik Trevisan, za njim pa predsednik društva Anton Gregorčič Bernard Špacapan. Po koncertu so bili vsi prisotni povabljeni na družabno srečanje v župnijskem rekreacijskem središču. Pobuda društva Anton Gregorčič zasluži priznanje, saj je prispevala k poznavanju slovenske božične pesmi v okolju, kjer Slovenci predstavljajo zelo izpostavljeno manjšino in k povezovanju krminskih Slovencev s sonarodnjaki tudi iz drugih krajev zamejstva.

UMRL JE LEOPOLD TRAPPER

V Izraelu je po dolgi bolezni umrl Leopold Trapper, ki je med drugo svetovno vojno vodil vohunsko službo »Rdeči orkester«. Skupina je redno preko radijskega oddajnika sporočala v Moskvo tajne informacije iz nacistične Nemčije in ostalih evropskih predelov, ki so jih nacisti podjarmili. Trapper se je rodil na Poljskem leta 1904. Njegovi sodelavci so se vtihotali celo v vrhovno poveljstvo nacističnega letalstva in med drugim točno napovedali datum nemškega napada na Sovjetsko zvezo. Večina članov »Rdečega orkestra« je bila podobno kot Trapper judovskega rodu. Po Stalinovem nalogu so ga leta 1945 zaprli in ga izpustili šele 10 let kasneje. Kmalu nato se je vrnil na Poljsko, kjer je bil urednik neke založniške hiše, ki je tiskala večinoma dela v judovščini. Leta 1974 se je dokončno izselil v Izrael, kjer je pisal spomine.

Ne samo »Buge waz primi gralva Venus!«

O slavnem potujočem vitezu Ulriku Liechtenstein, ki mu je koroško plemstvo leta 1227 izreklo pri Vratih ob vstopu na Koroško slovenski pozdrav, poročajo vse slovenske šolske in zgodovinske knjige. Ta pozdrav naj bi pričal, da je tedaj še velik del koroškega plemstva znal slovensko

V resnici pa je to le polovičen prikaz zgodovinskih dogodkov, ki kažejo, da je bilo takrat koroško in štajersko plemstvo slovensko in se je karantanske zgodovinske dediščine tudi zavedalo. Ulrik Liechtenstein, ki dogodke omenja v svoji pesnitvi »Frauendienst«, navaja namreč še druge dogodke, važne za pravilno tolmačenje slovenske zgodovine. O tem piše že leta 1882 J. Majciger v reviji »Kres«, ki je izhajala v Celovcu (str. 174, 327).

Ulrik Liechtenstein je bil preoblečen v kraljico ljubezni Venero in je potoval iz Benetk na Češko. Prenočil je pri Vratih, ko je vstopil na Koroško. Naslednji dan pa je naletel na vojvoda Bernarda z zborom vitezov, ki so se utaborili na trati in ga očitno pričakovali, saj jim je svoj prihod poprej naznanil s pismom. Najavil se je z glasom trobente in vitezi so vprašali, kdo prihaja? Ko jim je bilo povedano, so vsi v mogočnem zboru zaklicali: »Buge waz primi gralva Venus!«

Še isti dan se je Ulrik z mnogimi boril za čast viteških gospa in porazdelil v priznanje njih junaštvu 15 prstanov. Prenočil je potem v Beljaku, kjer je prejel darove od neke viteške gospe: dragoceno suknjo, pas, šapelj (tschapel) in zaponko. Darove je spremljalo nemško napisano pismo (ein tütscher brief).

Značilno je, da Ulrik pri pismu besedo »nemški« posebej navede. Očitno se ga od koroške viteške gospe ni bil nadejal. To pa pričča, da je imela dežela povsem slovenski značaj.

Iz Beljaka je bil odrinil nato v Trg, zatem v St. Vid, Breže, od tu v Judenburg, Knittelfeld in Leoben. V svoji pesnitvi ga imenuje Liuben. Povsod je prenočil, se bojeval z vitezi in jim delil v priznanje za junaštvo prstane.

Iz Ljubna se je odpravil v dolino Murice, najprej v Kapfenberg. Nato pa v Kindberg, kjer je bival vitez, daleč znan po junaštvu in krepkosti. Bil je to Oton z Buhove.

In tu se v Ulrikovem poročilu omenja drugi pomemben dogodek za slovensko zgodovino, ki potrjuje, da je bilo tudi štajersko plemstvo tedaj slovensko. Dogodek je naravnost simboličen.

Že na miljo daleč je Ulriku prihajal naproti odposlanec viteza Otona in ga pozdravil: »Prežlahtna kraljica, kliče Vam "Dobrodošli" v tej deželi žena Slovenka!« (...heizet willekomen sin in dietz lant ein windisch wip). Odposlanec je nadejal: »Ona želi z Vami po viteški šegi skusiti se Govorim Vam resnico, da v tej dolini ni viteza, ki bi se z Vami boril in zato je sklenila žena Slovenka na bojišču s kopjem postaviti se Vam na sproti. Prav bi bilo, ako bi Vi gospa blagovolili bojevati se z njo, če imate to za vredno.«

Po duhovitem dogovoru, v katerem se Ulriko

Ob smrti Roberta Hlavatyja

Boleče nas je zadela vest o smrti dr. Roberta Hlavatyja, kakor nas boleče zadene vest o smrti vsakega dobrega, plemenitega in dragocenega človeka. Umrl je 84 let star v soboto, 16. t.m., v Ljubljani, kjer so ga v sredo tega tedna tudi pokopali.

Dr. Robert Hlavaty je bil človek, ki si ga moral imeti rad in ga spoštovati. Ni poznal mržnje in sovraštva. Vedno je znal najti duševni in čustveni most do drugega človeka. Ni ga motilo, če je bil drugi drugačnega svetovnega nazora ali političnega prepričanja. V vsakem je videl predvsem človeka in bližnjega. Vsakemu je skušal pomagati, če je bilo potrebno, z vsakim je bil dober in radodaren. To je še posebno veljalo za njegovo zobozdravniško delo, ki ga je opravljal veliko bolj iz humanih razlogov kakor zaradi zasluzka. Bil je ena najbolj uglednih in priljubljenih osebnosti slovenskega življenja na Tržaškem.

Vedno je bil vedro razpoložen in je skušal vzbujati vedrino in veselje do življenja tudi v drugih. Imel je močan smisel za humor in se je rad nasmeljal, čeprav ni spadal k tistim, ki imajo veselje s pripovedovanjem »vicev«. Znal je izluščiti iz človeških

dogodivščin njihovo smešno plat. S tem je marsikoga, ki je pred srečanjem z njim kazal kisel obraz, pripravil do tega, da je začel gledati v svet z večjim zaupanjem in pogumom.

Čudovit je bil Hlavaty kot umetnik, kot slikar, posebno kot akvarelist. Bil je mojster akvarelov, kakršnega najbrž ne bomo več srečali. Lahko bi rekli, da je bil pesnik akvarela. S hitrimi, a gotovimi potezami, je znal ujeti na papir značilne trenutke iz narave, polne razpoloženja. Posebno rad je slikal kraško pokrajino: bele apnenčaste skale sredi borovja, zasnežene kamne pod težkimi zimskimi oblaki, črne bore sredi samotne gmajne, slike, ki so čudovito popolno izražale občutje kraške narave. Rad je podarjal te slike prijateljem in znancem. Danes predstavljajo ne samo slikarske biserne, ampak lep in nežen spomin na tega plemenitega in sijajnega človeka ter zvestega prijatelja, kot je bil dr. Hlavaty. Naj mirno počiva v slovenski zemlji, ki jo je imel tako rad. Tisti, ki smo ga poznali in cenili, ga ne bomo nikoli pozabili. Njegov spomin pa bo častno ohranila tudi naša umetnostna zgodovina.

200-letnica šole v Škednju

V soboto, 16. t.m. zvečer, je bila v kinodvorani v Škednju proslava, s katero so se Škedenjci spomnili pomembne obletnice: 200-letnice ustanovitve osnovne šole v tem kraju, ki so jo pred kratkim poimenovali po skladatelju domačinu Ivanu Grbcu. Obletnica je toliko bolj vredna spomina, ker je bila to prva slovenska šola na Tržaškem.

Proslavo so pripravili in pri njej sodelovali vsi Škedenjci: otroci, njihovi učitelji in starši ter seveda obe prosvetni društvi, »Ivan Grbec« in člani »Doma Jakoba Ukmarja«.

Ansambel bratov KRT iz Štranj pri Kamniku bo nastopil v Škednju v Ukmarjevem domu ob 16. in 20. uri v soboto 23. januarja.

V kinodvorani v Bozovici v nedeljo 24. januarja ob 16.30.

Isti dan v Doberdolu ob 20. uri s pevko Rozmanič Marinko in s humoristoma »Tinče in Pero«.

Na proslavi je spregovorila predstavni- ca staršev Jožica Biondi, ki je v svojem govoru poudarila vlogo, ki jo mora opravljati šola na področju, kot je Škedenj. V takem okolju mora šola biti tudi sredstvo povezo- vanja in sodelovanja prebivalcev ne glede na njihovo svetonazorsko prepričanje. Go-

vor predstavnice staršev, ki se je tudi spomnila pomembnih mož, ki so obiskovali to šolo, je izvenel kot poziv k sodelovanju in delu vse slovenske narodnostne skupno- sti za skupno narodno stvar.

Spored je bil pester in dobro izvajan. Prvi so nastopili osnovnošolski otroci, ki so ob spremljavi harmonike Marine Šturman zaplesali venček belokranjskih plesov. Po tej točki so otroci zapeli nekaj pesmi, sle- dile so jim pevke »KD I. Grbec«, ki jih vo- di Marta Volk. Za njimi se je predstavila na odru srednješolska mladež z gorenjski- mi plesi. Kot zadnji pa je nastopil mešani cerkveni zbor iz Škednja, ki je pod vod- stvom D. Jakomina lepo zaključil večer. Seveda so lahko poslušalci med sporedom prisluhnili zanimivemu zgodovinskemu veznemu tekstu, ki je prisotnim osvetlil ne- katere zgodovinske podatke o zgodovini šo- le in ljudi, ki so jo obiskovali.

AVSTRIJSKO DRŽAVLJANSTVO ZA PLESALCA

Znani plesalec Rudolf Nurejev je dobil avstrijsko državljanstvo. Vest je uradno potrdil predsednik dunajske državne opere. Nurejev se je rodil v sibirski vasi Raz- dolnaja, od leta 1961 živi kot apolid na Zahodu. Avstrijsko državljanstvo mu bodo uradno podelili 25. januarja.

PO ATENTATU NA FRANCOSKO JEDRSKO CENTRALO

Francoska policija je ugotovila, da je bilo orožje s katerim so neznanci opravili atentat na jedrsko centralo pri kraju Creys- Malville, sovjetske izdelave. Gre za raket- ni minomet, ki so ga Sovjeti izdelovali v 60-ih letih. Atentat na centralo si lasti ne- ka doslej še neznana skupina ekologistov in pacifistov. Škoda je neznatna, ker je centrala grajena tako, da bi je ne moglo poškodovati niti letalo, ki bi iz kakršnih- koli razlogov strmoglavilo nanjo. Omenje- na francoska jedrska centrala še ni opera- tivna. Naj dodamo, da ima Francija e- nega najbolj ambicioznih elektronuklear- nih načrtov na svetu. Po tem načrtu naj bi leta 1985 jedrske centrale dobavljale Franciji vsaj polovico celotne porabe elek- trične energije.

PRIPRAVE NA NOVA POGAJANJA

Sovjetska zveza in Združene države se pripravljajo na bližnje preverjanje medse- bojnih odnosov. S tem v zvezi potekajo še zadnje priprave na sestanek, ki ga bosta imela zunanja ministra obeh držav Haig in Gromiko 26. in 27. tega meseca v Žene- vi. Izvedelo se je, da se bo pogovora udele- žil tudi ameriški veleposlanik v Moskvi Harman. Pogovori obeh zunanjih ministrov se bodo nanašali na vse aspekte dvostran- skih odnosov, tudi na morebitno obnovitev pogajanj o omejevanju strateškega oboro- ževanja. O tej temi je dialog zamrl, odkar je ameriški senat odklonil potrditev pogod- be SALT-2.

KRPAN NA ODRU ZA OTROKE

Slovensko stalno gledališče iz Trsta je v torek predstavilo našim najmlajšim obi- skovalcem gledališča igro »Minister Gregor pa nič«, ki jo je SSG nalašč uvrstilo v svoj vsakoletni program za osnovne šole. S to igro se hoče SSG spomniti tudi letošnje 150-letnice rojstva Frana Levstika.

Delo, ki ga je režiral in pripravil Jože Babič, hoče osvetliti eno najpomembnejših Levstikovih misli. Hoče torej opozoriti gle- dalce, da je bil dunajski dvor pripravljen veliko obljubiti Krpanu, (slovenskemu na- rodu, ki se je boril proti Turkom), če bi premagal Brdavsa, te obljube pa so bile ko- nec koncev predvsem prazne besede. Pre- cej zahtevno sporočilo, ki ga naše gledališ- če namenja vsem šoloobveznim otrokom.

Avtocesta Sesljan - Fernetiči

Kot smo že kratko poročali na teh stra- neh, je državno podjetje ANAS odločeno, da na spomlad začne z gradnjo odseka avto- ceste od Sesljana do Fernetičev, ki jo ima že dolgo let v načrtu.

Pristojne oblasti naše pokrajine in de- žele ter tudi slovenske organizacije in stranke so bile nasprotne prvotnemu načr- tu, ki bi povzročil preveliko škodo na zeml- jiščih, po katerih naj bi stekla nova avto- cesta. Zato so predlagale, da se poskrbi za drugačne načrte. Kot kaže, so v Rimu spre- jeli vsaj delne popravke v primerjavi s prvotnimi nameni. Kljub vsemu pa ANAS še nima dokončno izdelanega načrta, poseb- no kar se tiče posameznih cestnih odcepov

in nadvozov. Državno podjetje se je obrni- lo na tržaško občino, oz. posredno na rajon- ski svet na zahodni Kras, da bi dovolili rimskemu podjetju Place Moulin, ki naj bi zgradilo avtocesto, uporabo jusarskega zemljišča pri Devinščini. Rajonski svet, ki se je sestel v četrtek, 14. t.m., je privolil na prošnjo; obenem pa je predlagal, da bi podjetje, ki bo pač za časa gradnje zasedlo zemljišče, tudi plačalo primerno odškodni- no prizadetemu prebivalstvu, kot celotni vaški skupnosti.

Na četrtekovi seji so govorili tudi o dru- gih perečih vprašanjih, kot so popravilo cest in kanalizacije na Proseku, a tudi v Sv. Križu in na Kontovelu, kjer naj bi tu- di uredili razna vprašanja v zvezi z javno kopalnico. Na seji so tudi govorili o sreča- njih, na katerih so razpravljali o urnikih otroških vrtcev. Svet se za enkrat ni izre- kel o tem vprašanju, ker se niso zaključili pogovori s starši in z osebjem, ki dela v otroških vrtcih.

Slovenska šola ni stavkala

V teh dneh od 19. do 21. januarja, je bi- la stavka šolnikov. Oklical jo je šolski sin- dikat CGIL - CISL - UIL, da bi javnost in pristojne oblasti opozoril na vrsto nereše- nih vprašanj italijanske šole, ne samo v zvezi z izpolnjevanjem delovnih pogojev še iz tritetij 1976-79, in 1979-1981. Italijansko šolstvo se mora danes, kot že vrsto let so- očati tudi z drugimi vprašanji, kot so ure- ditev nestalnih učnih moči, dejansko stan- je organika na šolah, pravni položaj, vpra- šanje vseučiliških študijev itd. Poleg tega je treba upoštevati težave v zvezi s pokoj- ninsko reformo. Vsi ti in še drugi razlogi so privedli šolske sindikate, da so se odlo-

čili za razčlenjeno stavko. Prvi dan je stav- kalo učno in neučno osebje otroških vrtcev in osnovnih šol, 20. osebje, ki dela na nižjih srednjih šolah, v četrtek pa učno in neučno osebje višjih srednjih šol.

Tržaško tajništvo sindikata slovenske šole je sporočilo, »da ne okliče razčlenjenih stavk«. Skupno z goriškim odborom sindi- kata pa nameravajo v kratkem razpravljati o »protestni akciji Sindikata slovenske šole proti zavlačevanju rešitve odprtih vpra- šanj, ki zadevajo šolo na vsedržavni ravni kot specifično slovensko šolo«, kot navaja tajništvo sindikata v svojem tiskovnem spo- ročilu.

Slovensko stalno gledališče razpisuje delovni mesti frizerke in odrskega delavca.

Pogoji: italijansko državljanstvo, obvladanje slovenščine, končana obvezna šola, odslužen vojaški rok.

Pismene prošnje sprejema uprava SSG, Trst, ul. Petronio 4 (Kulturni dom) do zasedbe delov- nih mest.

Goriški nadškof počiva v stolni cerkvi

Ogromna množica se je v četrtek, 14. januarja, poslovila od nadškofa msgr. Petra Cocolina; zato da bi nadškofa pozdravili zadnjikrat, so prišli od vsepovsod. Iz mesta, okoliških krajev, iz Slovenije, iz Furlanije in tudi iz še bolj oddaljenih krajev. Uradno so bile prisotne skoraj vse občine goriške pokrajine, pa občina Trst, Videm. Prisotni so bili predstavniki vlade, deželne oblasti, predstavniki SFRJ in seveda cerkvene oblasti. Pogrebni obred je vodil patriarh iz Benetk kardinal Marco Ce' ob soimaševanju nad 20 škofov; bili so prisotni škofje iz treh Benečij, vsi trije slovenski škofje z metropolitom dr. Alojzijem Šuštarjem na čelu, bivši goriški nadškof msgr. Andrea Pangrazio, nad 150 duhovnikov, med katerimi so bili tudi številni iz Slovenije. Med civilnimi oblastmi je treba omeniti, da je bil prisoten podtajnik Fioret, predsednik deželne svete Colli, predsednika deželne odbora je zastopal podpredsednik De Carli, prisostvovali so deželni odborniki Rinaldi, Tripani, Coloni, deželna svetovalca Štoka in Cocianni, številni pokrajinski odborniki, predsednik občinske skupščine iz Nove Gorice Sušmelj, generalni konzul SFRJ v Trstu Cigoj in, kot rečeno, skoraj vsi župani goriške pokrajine, poleg teh najvišji poveljniki vojaških in finančnih straž. Izredno velika množica je bila napolnila cerkev Srca Jezusovega že pred pričetkom pogrebne slovesnosti, veliko ljudi je sledilo obredu pred cerkvijo in sprevedu po mestnih ulicah; računajo, da je bilo nad deset tisoč ljudi, kar priča o priljubljenosti in poznanstvih, ki jih je imel pok. nadškof.

Točno ob 15. uri se je pričela sv. maša, ki jo je daroval kardinal Ce' in ki je potekala v glavnem v italijanskem jeziku, bila pa je prisotna tudi slovenska beseda, tako pri drugem berilu, pri prošnjah, pri petju

in v govorih. Kardinal Ce' je v daljšem govoru orisal lik pokojnika in podčrtal predvsem njegova prizadevanja, da bi vodil goriško Cerkev v duhu vatikanskega koncila, v spoštovanju vseh njenih komponent, v odprtosti do vseh vprašanj današnjega človeka in časa. Zaustavil se je ob njegovem poslanstvu med prebivalci Slonokoščene obale, med goriškim delavstvom, med skavtskimi organizacijami, med mladimi, bolnimi, starimi, potrebnimi, orisal je njegovo delo znotraj goriške Cerkve in zaključil s poudarkom na upanju, ker »današnji dan — je dejal kardinal Ce' — je za Vas dan Gospodovega Vstajenja. Na vseh poteh Vašega življenja Vas bo nadškof spremljal in dajal moči, da boste v bratstvu, složnosti in ljubezni gradili upanje za prihodnost«. Sledil je nagovor slovenskega metropolita ljubljanskega nadškofa dr. Alojzija Šuštarja, ki je najprej v slovenskem nato italijanskem jeziku izrekel gorišim vernikom in pokojnikovim sorodnikom iskreno sožalje Cerkve na Slovenskem, nato pa podčrtal zasluge nadškofa Cocolina za sožitje med tu živečimi verniki in za zgledno sodelovanje med goriško nadškofijo in škofijami na Slovenskem, njegovo široko toplino in globoko prijateljstvo do vseh ljudi. Zatem sta se pokojnega nadškofa spomnila njegova sošolca iz semenišča, duhovnika De Luisa (v italijanskem in furlanskem jeziku) in Drago Butkovič (v slovenščini). V imenu civilnih oblasti se je od pokojnega nadškofa poslovil goriški župan dr. Antonio Scarano, ki je med drugim dejal, da sta Gorica in celotna goriška Cerkev izgubili prijatelja, očeta in brata, »človeka, ki ostaja z nami v posoški zgodovini, v sijaju, s katerim je razsvetljeval svojo in našo pot«.

Iz cerkve Srca Jezusovega je spreved krenil po mestnih ulicah v spremstvu godbe na pihala, s prapori občin in pokrajine,

in ob prisotnosti številnega prebivalstva do stolne cerkve. Žalni spreved je vodil tržaški škof Lovrenc Bellomi, ki je tudi opravil pogrebni obred v stolnici ob stranskem Marijinem oltarju, kamor je bil položen k zadnjemu počitku goriški nadškof Cocolin, ob njegovih predhodnikov Edlinga in Ambrosija. V oporoki, ki jo je škofijsko glasilo objavilo preteklo soboto, je pokojni nadškof izrazil željo, da bi bil pokopan v Ogleju; tega ni bilo mogoče izvesti sedaj, verjetno pa bo v prihodnosti ta želja uresničena. Nekaj dni po smrti nadškofa Cocolina je nadškofijski kapitelj izbral za vikarja msgr. Ristitsa, ki sedaj dejansko vodi nadškofijo, veliko pa je pričakovanje za imenovanje novega goriškega nadškofa.

Slovo in zahvala...

■ nadaljevanje s 1. strani

predvsem bratsko sodelovanje med italijanskimi in slovenskimi duhovniki tako v goriški škofiji kot tudi v tržaški, kjer je bil apostolski administrator. Msgr. Cocolinu je bilo zlasti pri srcu, da bi vsi prebivalci tega ozemlja, Italijani, Furlani in Slovenci, bili dobri in pošteni državljani, resnični in trdni kristjani, dobri sosede in bratje, ki naj si izkazujejo medsebojno spoštovanje, razumevanje in ljubezen. To njegovo stališče, ki ga kdo morda ni vedno pravilno razumel, in cenil, pa kaže na krščansko vzgojo njegovega značaja, na plemenitost njegovega srca, na evangeljski duh, ki je preveval vse njegovo življenje. Vse to je prišlo čudovito do izraza tudi na proslavi 1600-letnice oglejskega koncila.

Dragi nadškof, dragi prijatelj in brat: Hvala Ti za vse to! Gospod Te je hotel poklicati k sebi na praznik svetega Pavlina, oglejskega škofa in misijonarja med našimi slovenskimi predniki. Bodi pri Bogu naš priprošnjik, da bi lahko z enako Tvojo vero in ljubeznijo, v medsebojnem spoštovanju, razumevanju in sodelovanju mogli nadaljevati poslanstvo, ki nam je bilo zaupano. Naj Ti sveti večna luč!»

Nova sredstva iz osimskega sporazuma za Gorico

Kot je znano, so bila pred kratkim odobrena finančna sredstva za izvajanje Osimskih sporazumov v naši deželi in sicer v višini 300 milijard lir za celotno deželo. Gorici so namenili 50 milijard in s tem potrdili svojo že zakoreninjeno »naklonjenost« do Goriške, ki je vedno dobila najmanj in ki je bila vedno najmanj upoštevana; a to je že drugo vprašanje. Sedaj nas zanima videti komu so bila nova sredstva namenjena. O porazdelitvi teh fondov so se pogovarjali na goriškem župantsvu pretekli ponedeljek, ko sta v Gorico dospela podtajnik v zunanjem ministrstvu Fioret in deželni odbornik Rinaldi in se sestala z občinskim odborom, kateremu sta osvetlila razna vprašanja v zvezi s finansiranjem del, ki jih Osimski sporazum predvideva na goriškem območju. Vse te infrastrukture naj bi služile nadaljnjemu razvoju goriškega prostora, zlasti na področju avtoporta v Štandrežu, 20 milijard za povezovalno med ločniškim mostom in avtoportom; nad štiri milijarde so namenili za nadalj-

njo izgradnjo ceste na Sabotinu, ki bo povezovala Goriška Brda z Novo Gorico. Znano je tudi, da so stroški z upravljanjem obmejne postaje v Štandrežu-Vrtojbi precej visoki in tako je bilo nekaj milijonov namenjenih tudi temu (približno 600 milijonov). Tudi jez, ki bi ga morali zgraditi na Soči pri pevmskem mostu, spada v okvir objektov, ki se finansirajo iz sklada Osimskega sporazuma, a o tem zgleda, da ni še nič dokončnega, ker je načrtovanje tega objekta še v teku. Na srečanju med občinskimi upravitelji in vladnimi oz. deželnimi predstavniki so obravnavali še druga važna vprašanja, ki se nanašajo na cestne povezave na občinskem kot tudi medobčinskem območju.

DAROVİ IN PRISPEVKI

Gospa Bavdaž-Kamenšček Olga iz Gorice je darovala 2.000 lir v tiskovni sklad Novega Lista. Gospod Bavdaž Franc iz Trsta je daroval 2.000 lir v tiskovni sklad Novega Lista.

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE V TRSTU

v sodelovanju z
ZVEZO SLOVENSKIH KULTURNIH DRUŠTEV
in
ZVEZO SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE
V KATOLIŠKEM DOMU V GORICI
Gostovanje primorskega dramskega gledališča iz Nove Gorice

MOLIÈRE

DON JUAN ALI KAMNITI GOST

Režija: Ljubiša Georgijevski

V nedeljo, 24. januarja 1982 ob 16. uri (Abonma »Nedelja«)

V ponedeljek, 25. januarja 1982 ob 20.30 (Abonma »Ponedeljek«)

Na predstavo bodo udeležence s Krasa pripeljali avtobusi po običajnem voznom redu.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

REVIJA CERKEV V SEDANJEM SVETU

Poslanstvo in vloga slovenskega duhovnika danes sta dobro prikazana v članku profesorja arheologa laika Staneta Gabrovca »Duhovnik za prihodnost«. V članku piše med drugim: »Slovenski duhovnik bo moral stopiti v današnjo slovensko zgodovino brez kompleksov, zato pa s tem večjimi dolžnostmi, z dvojnimi naporom. Noblesse oblige — plemenitost obvezuje! Kot je v zgodovini prinašal v slovenski prostor Boga in s tem dajal slovenskemu človeku etičnih sil, da je vzdržal, prinašal etos v njegovo delo in ga s tem plemenitil, mu ustvaril njegovo nedeljo in mu s tem osmislil tudi njegov delavnik, njegovo življenje, mu pomagal, da je življenje sprejemal s pogumom, tako ostaja tudi danes njegova naloga, da mu prinašajoč Boga prinaša predvsem tiste življenjske kvalitete, ki so danes najbolj ogrožene. Iz katerih lahko zrastejo vse druge, brez katerih se posuši življenje samo«.

Uvodnik za to številko je napisal mariborski škof Franc Kramberger pod naslovom »Adsum — tukaj sem!«, v katerem opozarja na pomen duhovniškega poklica.

»Duhovniški poklic ima dva dela: človeškega in božjega — piše škof Kramberger. Prvi je morda poklicanemu in drugim znan; drugi, večji in važnejši del pa je skrivnost. »Niste vi mene izvolili, ampak sem jaz izvolil vas in postavil, da pojedete in obrodite sad in vaš sad ostane« (kot je rečeno v Janezovem evangeliju). O božji skrivnosti duhovniškega poklica je možno reči, da je Gospod vztopil v čoln, se pravi v življenje izbranega, mu velel, naj nekoliko odrine od brega tega sveta, se pravi, naj se svetu odmakne, pa ne zato, da bi se mu odtujil, ampak da bi se mu znal pozneje kot božji poslanec še bolj približati. Gospod želi po duhovniku kakor iz čolna učiti množice. In tisto osebnostno srečanje na globokem, na samem je trenutek milosti, ko Gospod pričakuje velikodušen odgovor: »Tukaj sem!«.

O temi »Duhovniški poklici«, kateri je posvečena ta številka revije Cerkev v sedanjem svetu, pišejo še Anton Nadrah, Jože Vesenjaj, Stanko Lipovšek, Renato Podbersič, Rafko Valenčič in Anton Trpin.

V rubriki »Pastoralne skušnje in problemi«

objavlja Vinko Malovrt članek »Kako smo oblikovali advent«, dva članka pa obravnavata duhovnikovo ravnanje in delo z ministranti. Tu najbrž nekateri slovenski duhovniki še vedno delajo napako, da podcenjujejo to ljubeznivo in požrtvovalno pripravljenost malih dečkov, da opravljajo strežniško službo in pomagajo duhovniku, kar zahteva od njih mnogo ne prav majhnih žrtev, npr. zgodnje vstajanje in ostajanje doma, medtem ko hodijo drugi otroci na izlete ali na primer na smučarske tečaje in podobno. V rubriki »Pastoralna sociologija« piše Rafko Valenčič o

rasti in upadanju duhovniških poklicev v Sloveniji, Vinko Vegelj pa komentira statistične podatke o tem. Rafko Lešnik prikazuje starostno strukturo duhovnikov v Sloveniji. V rubriki »Katehetska vprašanja« je objavljen dolg članek Olge Strgar »Kaj pričakujejo starši od pastoralnih delavcev v verski vzgoji svojih otrok«. V rubriki »Dialog« najdemo šesto pismo Mojce Krasnik pod naslovom »Pismo našemu župniku«; v njem obravnava premajhno občutljivost in zavzetost nekaterih duhovnikov za bolne in invalide, ko prirejajo cerkvene izlete ali romanja z avtobusi. Rajši imajo opravka v mladimi in zdravimi kakor s starimi in invalidi, meni dopisnica. Objavljen je tudi članek v spomin umrlemu teološkemu profesorju Štefanu Steinerju. Članek je napisal Rafko Valenčič. Revija vsebuje poleg tega še rubriki »Tečaji in Zborovanja« ter »Knjige in revije«. Na zadnji platnici pa so objavljene fotografije o prenovljeni kripti kapiteljske cerkve v Novem mestu.

Herman Potočnik, 90 let rojstva

Letos poteče 90 let, odkar je bil rojen Herman Potočnik, slovenski rojak, inženir raketne tehnike. Spada med pionirje vesoljske znanosti.

Rojen je bil 22. decembra 1892 v Pulju, očetu Jožefu in materi Minki Kokošinek. Po priimkih sodeč bi družina izvirala iz Slovenj Gradca ali njegove okolice. Herman je 1913 končal vojaško akademijo v Moedlinu pri Dunaju. Ob izbruhu prve vojne je imel čin poročnika, ob njenem koncu je dosegel položaj stotnika. Leta 1918 se je vpisal na tedaj znamenito Tehnično visoko šolo (Technisch Hochschule) na Dunaju in postal inženir. Ukvarjati se je začel zlasti z raketno tehniko, torej s področjem, ki je tedaj veljalo v javnosti bolj ali manj za nekaj znanstvenofantastičnega, brez priznanja v javnosti. Redki znanstveniki so se zanimali za te raziskave, Herman je pritegnil s svojimi načrti le pozornost skupine, ki se je zbirala okrog nemškega fizika Hermanna Obertha, ki je bil prav tako pionir v tej stroki.

Herman, ki se je v svojih spisih podpisoval s privzetim imenom Hermann Noordung, je umrl 1929, star komaj 37 let. Dočakal pa je vendarle izid svoje knjige Problemi vesoljskih poletov.

Potočnikova zamisel o umetnem satelitu je postala stvarnost 35 let po njegovi smrti, ko so 1963 izstrelili na tir okoli zemlje syncom, satelit

za telekomunikacije: njegova višina nad zemljo 35.900 km, hitrost 11.088 km na uro.

Znameniti strokovnjak za rakete Werner von Braun je ob tem zapisal: »Satelit syncom bo imel hitrost vrtenja zemlje. Njegovo višino nad zemljo in celo približen položaj v vesolju je že leta 1928 z zavidljivo natančnostjo izračunal ing. Herman Potočnik, stotnik avstrijske vojske. Njegova knjiga Problemi vesoljskih poletov, izdana isto leto, je pomenila prelomnico v vesoljski in raketni tehniki na svetu. Ta knjiga je bila prav tako tudi učbenik meni, dr. Ernestu Stuhlingerju in drugim graditeljem vesoljskih ladij v Marshall Space Flight Centru v Huntsvillu. Zaradi velikih zaslug za razvoj te vrste znanosti spada Herman Potočnik med vesoljske pionirje, ki so prispevali levji delež pri uresničevanju vesoljskega programa.«

Med najbolj izvirne zamisli Hermana Potočnika spada načrt za vesoljsko postajo. Prvi človek,

Delovno leto 1981-82 je trideseto leto skavtstva med Slovenci na Tržaškem, saj je bila oktobra 30-letnica ustanovitve Slovenskih tržaških skavtov. Za to priložnost bo v soboto, 30. januarja, družabno srečanje nekdanjih tržaških skavtov in skavtinj ter sedanjih voditeljev in voditeljic. Srečanje bo povezano z večerjo.

Kdor bi se rad udeležil srečanja, naj najkasneje do 26. januarja prijavi svojo udeležbo bratu Albertu Štrajnu (tel. 91.20.93 v večernih urah, telefon 76.34.20 pa v delovnem času).

vodstvo SZSO V Trstu

Lovrenc Košir izumitelj poštne znamke

Medtem ko pri nas na splošno vejo, da je bil izumitelj poštne znamke Lovrenc Košir, slovenski rojak, doma iz Škofje Loke, pa to večini zbirateljev znamk po svetu ni poznano. L. Košir je že leta 1835 poslal ministrstvu za pošto na Dunaj svoj načrt za izboljšavo poslovanja pošte, med katerega je vključil tudi predlog o poštni znamki. Šele leta 1837 je predlog o poštni znamki prijavil sir Rowland Hill in 1838 James Chalmers.

Tudi Koširjevega imena ne najdemo v angleško pisanih enciklopedijah in v knjigah o zgodovini pošte v tem jeziku, ki je po svetu najbolj razširjen. Zato tudi večina svetovne javnosti za slovenskega izumitelja poštne znamke ne ve.

Nekaj člankov je v ameriškem tisku objavil o L. Koširju prof. Edi Gobec, vodja Slovensko Ame-

riškega inštituta na univerzi Kent. V lanski izdaji lista »Newsletter«, glasilu tega inštituta, poziva prof Gobec slovenske rojake ne glede na dežele, kjer bivajo, naj pišejo na ameriško pošto upravo, da bi izdala spominsko poštno znamko v čast L. Koširja. Doslej sta tako znamko izdali namreč le Avstrija in Jugoslavija.

Ameriška poštna uprava izda spominsko znamko, v kolikor je v javnosti dovolj zanimanja za spomin določene osebnosti. Zato je treba v pismo napisati le preprost stavek: »Please issue a stamp in memory of L. Kosir, one of the world's foremost postal reformers and conceptual father of the postage stamp.« Ter naslov s podpisom. To pismo z omenjeno prošnjo poslati na naslov: Postmaster General, 475 L'Enfant Plaza West SW, Washington, D.C. 20260 - U.S.A.

ki se je sprehodil po vesolju, sovjetski vesoljar Aleksej Leonov, ki si je leta 1968 ogledal Potočnikove načrte, je izjavil: »Na vsak način je zanimivo, da so njegova načela ostala skoraj nespremenjena.«

V slovenski javnosti pa je Potočnikovo ime prav malo znano. Šele za 50-letnico njegove smrti je v ljubljanskem nedeljskem tedniku izšel o njem spis in menda je bilo tudi prvič, da ga je širša slovenska javnost spoznala. Prav bi bilo tudi, da se ob iskanju imen nazivov strokovnih šol pomisli tudi na njega.

Trije natisi »Slovenian Heritage I.«

Knjigo z omenjenim naslovom (Slovenska de diščina I.) je pred letom dni prvič izdal Slovenski raziskovalni inštitut v ZDA oz. prof. Edi Gobec. Doživela je izreden odmev med slovenskimi ljudmi v Ameriki, tako da je bila doslej že dvakrat ponatisnjena. Ima nad 600 strani, 700 slik

V njej so prikazani številni slovenski ljudje, ki so se uveljavili v svetu, predvsem v Združenih državah, od misijonarjev Barage in drugih slovenskih škofov, do admiralov, generalov, odličnih arhitektov, industrijcev, oblikovalcev avtomobilskih modelov prihodnosti, do sikonstruktorja žepnega računalnika itd. In seveda piscev, pesnikov in pisateljev, slikarjev, številnih »Miss« itn.

Takšnega dela o Slovencih doslej še ni bilo. Na razpolago pa je tudi po razmeroma zelo ugodni ceni 16 \$ ter 1.5 \$ za poštnino. In se naroča pri: SLOVENIAN RESEARCH CENTER, 29227 Eddy Road, Willoughby Hills, Ohio 44092, USA.

Omenjeni center je doslej izdal tudi učbenik slovenskega jezika za angleško govoreče ter zanimiv izbor iz slovenske ameriške literature ANTHOLOGY OF SLOVENIAN AMERICAN LITERATURE (7 \$), v kateri je okoli 60 slik slovensko ameriških slikarjev.

Isti inštitut ima v načrtu tudi izdajo drugih slovenskih del v angleščini, tako Cankarjeve »Podobe iz Sanj« (Dream visions), o slovenskih Amerikancih (Slovenian Americans), življenjepise pomembnih ameriškoslovenskih ljudi (Slovenian American Success Stories) ter slikovno gradivo o Ameriških Slovencih (Slovenian American Pictorial History).

Načrt kanalizacije v Sovodnjah

Junija lanskega leta je sovodenski občinski svet odobril izdelavo načrta kanalizacije greznice, za odpadke in deževnice na področju celotne občine. Okvirni načrt so poverili specializiranemu načrtovalnemu uradu inž. Roberta Pessina iz Palmanove, ki je ta načrt tudi v dogovorjenem roku izdelal.

Občinski svet ga je odobril novembra lani; načrt je izdelan tako, da se dela za kanalizacijo lahko izvršujejo postopoma, saj so predvidene za vsako vas oz. naselje posamezne greznice, kamor se bodo iztekale oplake in deževnica. Strošek za izdelavo celotnega kanalizacijskega omrežja je predviden za milijardo in 531 milijonov lir; finančna sredstva naj bi s prispevki in posojili nudili država in dežela.

Vsako območje bo povezano z lastnim kanalizacijskim omrežjem in s prečiščevalno napravo. Za Sovodnje naj bi bila zgrajena na desnem bregu Vipave približno kilometer od izliva v Sočo. Za Rupo, Peč ter Gabrje bodo prečiščevalne naprave zgrajene neposredno v bližini Vipave; za te vasi je predvideno, da se bo voda iz prečiščevalne postaje iztekala v Vipavo. Na Vrhu naj bi voda odtekala v podzemlje.

Predvideni stroški za vsako naselje oz. vas so naslednji: Sovodnje z eno greznico 714.880.000 lir, Gabrje z dvema greznicama 179.708.000, Rupa z eno greznico 163.558.000, Peč z eno greznico 210.991.000,

za Vrh so predvidene tri greznice v vrednosti 261.508.000 lir. Načrt je občinska uprava poslala pristojnim organom na Deželo s prošnjo za prispevek.

Dela bodo izvedena najprej na Peči in v Rupi, kjer je potreba največja, zlasti še v Rupi, za katero se o njeni kanalizaciji na občinskih sejah govori že leta. Tako je bil na pobudo svetovalske skupine SSK izdelan načrt za takratno kanalizacijo že v prejšnji mandatni dobi. Nekaj finančnih težav bodo imeli lastniki stanovanj, ko bodo morali zgraditi priključke h kanalizaciji in preurediti dosedanji odtek odplak in deževnice.

Hvalevredna je pobuda občinske uprave, ki je v tem kratkem obdobju izpeljala in pripravila ta načrt ter poskrbela, da bodo dela v najkrajšem času izvedena, saj se predvideva, da bodo z deli začeli že letos na območju Peči in Rupe — in v nekaj letih zgradili celotno omrežje. Čeprav je pravilno in potrebno, da se ta kanalizacija zgradi, vendar je treba pripomniti, da so tudi druga dela nujna in čakajo na izvedbo; tako se na primer govori in razpravlja že leta o socialnem centru v Sovodnjah (za katerega občinska uprava že razpolaga z zemljiščem) in o preureditvi šolskega splotja v Gabrjah.

Poravnajte naročnino!

Novoletni intervju

Hubert Bergant o letu 1981

Hubert Bergant je vsem dobro znano koncertno ime in zato namen tega zapisa ni predstavitev njegovega umetniškega razvoja, ki ga je pripeljal do mednarodnega slovesa, ampak bo govorila predvsem o njegovi dejavnosti v pravkar izteklem letu. Organist Bergant je lani doma in v tujini izvedel 49 koncertov, od tega 25 recitalov (Ljubljana - stolnica, uršulinke in Kodeljevo, Maribor, Postojna, Piran, Kapela, Miren - žup. cerkev in M. Grad, Reka, Zagreb, Gorica - stolnica in Sv. Rok, Trst, Latisana, Verona, Biella, Neapelj, Gradec in Palma de Mallorca), 18 orgelskih koncertov z različnimi sokoncertanti (Ljubljana - stolnica, uršulinke, Križanke, Bled, Izola, Črniče, Slavina, Sežana, Kobarid, Tolmin, Mirenski Grad, Millstatt v Avstriji in Nagykanizsa na Madžarskem, v Italiji pa Ločnik, Rojan, Gradež, Oglej, Latisana), dva koncerta na čembalu (oba v Ljubljani) in štiri na klavirju (vsi v Šempetru). Pomembno je poudariti, da je lani naš orgelski virtuos še razširil krog držav, v katerih je doslej nastopal (Anglija, Avstrija, Francija, Italija, Madžarska, Nemčija, Romunija in SZ), saj je prvič gostoval tudi v Španiji.

Prav španski nastop pomeni novo priznanje vrhunskih umetniških kvalitete Huberta Berganta. V Palmi de Mallorci so namreč lani imeli že enajsti mednarodni orgelski teden, na katerem so v preteklosti nastopala že najboljša orgelska imena raznih držav, med njimi tudi že Bergantov profesor z Dunaja Haselboeck. Če iz tega izhajamo, lahko šele prav razumemo, kaj pomeni to, kar je o Bergantovem recitalu zapisala kritika.

Dnevnik Baleares je v članku z naslovom »Veliki recital Huberta Berganta« zapisal, da je bil veličasten koncert našega organista celo najboljši, kar so slišali v vsej enajstletni zgodovini orgelskega tedna. Poslušalci so že med koncertom ploskali tako kot še nikoli poprej, mogočen aplavz na koncu pa je pomenil zaslužen priznanje »največjemu organistu, ki je kdajkoli sodeloval v teh enajstih mednarodnih orgelskih tednih«. Dnevnik Diario de Mallorca pa je svoje poročilo naslovil »Hubert Bergant, odkritje 11. orgelskega tedna« in v njem zapisal, da je ciklus z Bergantovim koncertom dosegel vrhunec.

O vedno novih mednarodnih potrditvah Huberta Berganta pa se žal prav doma večkrat premalo zavedamo njegovih umetniških kvalitete in s tem znova dokazujemo, da je poslanstvo velikih ljudi vse prevečkrat združeno z nerazumevanjem lastnega naroda. V času, ko nekateri mladi solisti dvomljivih kvalitete zahtevajo za svoje koncerte milijonske honorarje, si mora naš sloviti organist večino koncertov v slovenskem glavnem mestu organizirati sam na lastne stroške in še mnogo drugih koncertov izvede brez vsakega honorarja, da le lahko zadovolji svoji eksistenčni potrebi po kontinuirani koncertni dejavnosti. Sam mora poskrbeti tudi za mnoga gostovanja v tujini in morebitne izmenjave kriti iz svojih sredstev. Umetniški sloves Huberta Berganta, ki nas zlahko predstavlja, kjerkoli nastopi in ki je po drugi strani povezan z vztrajnim delovnim zagonom, bi prav gotovo zaslužil vse drugačno priznanje.

Z umetnikom smo se v prvih novoletnih dneh pogovarjali o orgelskih zanimivostih v minulemu letu in razgovor pripravili tudi za objavo.

Za vami je uspešno leto. Nadaljevali ste z intenzivno koncertno dejavnostjo in v tem okviru doma in v tujini izvedli nekaj desetih koncertov. Večkrat smo vas videli na televiziji in slišali na radijskih valovih. Zanima nas, kako vi sam ocenjujete minulo leto!

Z lansko koncertno žetvijo nisem najbolj zadovoljen, saj je bilo koncertov manj kot v prejšnjih letih. Se manj vzpodbudno je dejstvo, da so mi profesionalni koncertni organizatorji v cellem letu pripravili le štiri orgelske koncerte (dva zagrebški organizatorji, dva pa ljubljanski Festival, pa še to nista bila recitala), v tujini pa sploh nobenega že od leta 1979. Nasploh sem pogrešal več recitalov, torej samostojnih orgelskih večerov. Sicer pa je bilo lani seveda tudi več svetlih trenutkov in umetniških užitkov ob igranju na dobrih instrumentih. Lepo doživetje in moralno zaščeno pomeni tudi koncertiranje v polni cerkvi navdušene publike (kot je bilo npr. v Mariboru).

Z gostovanjem v Španiji ste lani še razširili krog držav, ki ste jih doslej že obiskali in s tem dosegli novo mednarodno potrditev. Najbrž je bilo nasploh veliko zanimivih doživetij na lanskim gostovanjih?

Povsod je bilo zelo zelo lepo, tako da sem se vselej vračal s prijetnimi vtisi. Sicer sem gostovanja izkoristil tudi v študijske namene, predvsem v spoznavanje orgelskih instrumentov. Tako sem si v Palmi de Mallorci ogledal vse orgle, ki so v tem mestu in se pri tem srečal tudi z zelo stari glasbilo (več kot dvesto let). Slučaj je hotel, da sem v program za koncert v neapeljski cerkvi S. Angelo a Nilo uvrstil tudi skladatelja Antonia Valenteja, ki je bil, kot sem potem ugotovil prav

— Ježeš, Ježeš, Mihec moj, kej bo z nami! Vsa naša upanja so šla po uadi. Si slišau, kej je reku Berlinguer. De realni socializem je falirau, de zalet, ke ga je dala oktoberska revolucija je splahnu, de ruski realni socializem ni za nas.

— Jn kej! Kej misle, de je znajdu pulfer? Tisto, kar je reku zdej, je samo priznanje, de jema strašno počasno pamet in trdo glavo. Je povedau tu, kar znamo mi vre več trideset let. Kašen je realni socializem be biu lahko zastopu vre leta osemjntirideset, kadar je Vidali razsajau po Trsti ses svojimi škvadriski; be biu lahko zastopu kadar so ruski tanki zadešili madžarski upor; be biu lahko zastopu kadar so sezidali berlinski zid; be biu lahko zastopu, kadar je Brežnjev pomeu češke komuniste; be biu lahko zastopu kadar so pršli h nam begunci z Vietnamu; Jn še tolko drugeh priložnosti je jemu — denmo reč — ruske disidente, (Solženicin in kompanija) ma ni zastopu nikoli neč. Trijntirideset let je nucau za zastopet, kar je zastopu vre vsak teliček, ke jema samo an kanc svoje pameti. De sm jest na njegovem me-

sti, be se skriu kam daleč, de be ledje pozabli name jn se ne bi kazau na televiziji.

- Ma je reku tudi, de bo treba najt tretjo pot za prit do socializma.
- Kašno tretjo pot? Je vre zdej tolko poti za jet u socializem, de se prou lahko zgebiš. Jn namesto u socializem prideš u kašen gulag al pej te kašen poče. An pot jemajo Rusi, drugo pot jemajo Kitajci, trečo pot jemajo Albanci, svojo pot jemajo Jugoslovani, spet drugo pot jema tisti prsmojeni Gedafi. Vedga hudič, katera pot je prava! Jn narlepše je, de so vse te poti skregane med samo al de se vsaj po strani gledajo. Kašenkrat se tudi strelajo. Zdej žiher zbrisejo tisti slogan od Karla Marksa, ke je pridgau: »proletarci vseh dežel, združite se!« Kaku se bojo združili, če so proletarske avangarde skregane med sabo?
- Ma tudi Ingrao je reku, de gospodarske in socialne razmere v vzhodnih državah ne velajo več.
- Kej bojo velale! Rusija more vsako leto kupavat žito u Ameriki, čeglih jema ua na narveč zemlje na sveti. More fehtat tehnologijo, more fehtat živež, aparate, fine makene. Vse. Po tolkeh letech socializma ji manka vse.
- Ma jema socializem!
- Ma tistga ne more jest. Vidi, postaumo reč, Poljska. Je lačna jn še zapufana, de se ne vide ven sez dougou. Po tolkeh letech socializma! Mene be blo sram.
- Ja, mene tudi. Ma vse kaže, da jem bojo kapitalisti pomagali se zveleč ven z dreka. Jem bojo dali kredite, živež, medicine in vse.
- Meni se kašenkrat zdi, de delajo aden za družga. Rusi si prizadevajo, de be ja diskreditirali socializem, evropske države pej skrbi, kaku be ta diskreditiran socializem ohranle pr življenji jn be ra de pomagale. Vedga hudič!
- Mihec, nehajmo, ke jest jemam vre glavo ku an škaf.

NE SAMO »BUGE WAZ PRIMI GRALVA VENUS«!

■ nadaljevanje s 3. strani

va pesniška bistrina močno zaiskri, privoli končno Ulrik v dvoboju.

Spoznal je bil namreč, da ta »Slovenka«, ki se je medtem približala, ni bil nihče drugi kot vitez Oton Buhovski. Opravo preoblečenega viteza nam Ulrik v svoji pesnitvi tudi opiše: »Dve dolgi kiti sta ji viseli doli, celo čez sedlo in na sebi je imela godeže (godehse), kar je oblekla slovenskih žena, in vrh tega tudi šapel (schapel), zelo drag in bogat«.

Iz tega poročila lahko povzamemo, da je bil položaj žene tedaj tudi v slovenskih deželah spoštovan. Se posebej pa je značilno, da je žena, v katero je bil preoblečen vitez, izrecno omenjena kot »Slovenka«.

Iz poročila je tudi razvidno, da je bila karantanska tradicija tako močna, da se je iz drugih dežel priseljeno plemstvo dejansko poslovenčilo, ne le po šegah in navadah ter deželni zavesti, temveč tudi prevzelo slovenski jezik. Kar pa ne pomeni, da ni znalo tudi latinskega in nemškega. Bistvo slovenstva v tistem času pa seveda ni bilo v jeziku oz. v jezikovni, temveč v deželni zavesti. Zato pa sta simbolični slovenski pozdrav ter žena »Slovenka« toliko pomembnejša.

OBVESTILO NAROČNIKOM

Zaradi čedalje večjih tiskarskih stroškov smo sklenili nekoliko povišati naročnino za leto 1982. Letna naročnina bo od 1. januarja leta 1982 dalje znašala 18.000 lir. Za inozemstvo bo letna naročnina znašala 22.000 lir. Prepričani smo, da bodo naši naročniki upoštevali naše težave in nam kljub podražitvi ostali zvesti kot doslej.

UPRAVA NOVEGA LISTA

Izdajatelj: Zadruga z o. z. »Novi list« ■ Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157 ■ Odgovorni urednik: Drage Legiša ■ Tiska tiskarna Graphart, Trst - ulica Rossetti 14 - tel. 772151

v tej cerkvi, organist in sicer že pred tristo leti. Tudi ob gostovanju v Veroni sem si ogledoval orgle v mestu in okolici in pri tem našel izvrstne mehanične orgle v cerkvi S. Maria in organo — posamezni registri pri teh orglah mojstra De Lorenzija pojejo kot prava glasbila. Odlične instrumente imajo tudi v Avstriji: v Gradcu sem igral na orgle mojstra Klaisa (svetovno znana firma, ki je izdelala tudi orgle za Beethovno dvorano v Bonnu), v Millstattu pa na orgle danskega mojstra Marcussena (ta koncert s trobentarjem Grčarjem je snemal tudi avstrijski radio in posnetke tudi že predvajal).

Za slovenske orgelske razmere bo lansko leto zapisano z zlatimi črkami, saj smo dobili dva nova, odlična instrumenta: orgle na Kodeljevem v Ljubljani in orgle v mariborski stolnici, za katere ste tudi sami napisali dispozicijo. Oba instrumenta sta ob vašem koncertiranju doživela pravo zmagovalno in najbrž tudi sam uvrščate koncerta na novih orglah med najlepše spomine minulega leta. Katere so posebne odlike teh novih instrumentov?

Vsekakor je razveseljivo, da Slovenija dobiva nova glasbila, katerih kvaliteta se strmo dviga in upamo, da še ni dosegla najvišje točke. Orgle na Kodeljevem so najboljše Jenkovo delo, boljše tudi od orgel v Djakovem istega mojstra. Orgle so tromannualne in imajo, kar je še posebej pomemb-

no, električno trakturo in ne več pnevmatično, kot je bilo dosedaj skoraj običajno. Nove mariborske orgle pa so sploh najboljše v Sloveniji. Izdelala jih je tvrdka Walcker v ZRN. Orgle so tromannualne, mehanične in imajo sedemintrideset registrov, od tega kar osem jezičnikov. Spričo svoje izredne kvalitete dopuščajo izvedbo celotne orgelske literature.

Samo po sebi pa se ob teh novih instrumentih postavlja vprašanje, koliko bodo te orgle izkoriščene oziroma kakšne bodo možnosti za koncertiranje nanje. Da je vprašanje opravičeno, dokazuje dejstvo, da je koncertna dvorana Vatroslav Lisinski v Zagrebu za celo sezono 1981-1982 predvidela le en sam orgelski recital.

Ob značilnih orgelskih recitalih ste nastopali tudi na klavirju, čembalu, na orgelskih koncertih pa ste z različnimi sokoncertanti izvajali skladbe za orgle in soliste. Za kakšne kombinacije je šlo?

Tudi v lanskem letu sem nastopal z nekaterimi odličnimi solisti, nekaj koncertov sem z njimi imel tudi v tujini. Sicer pa je šlo za različne kombinacije, pri orglah za naslednje: orgle in trobenta, orgle in flavta, orgle in violina ter orgle in ansambel oziroma zbor. V tem okviru sem imel več koncertov s kolegi, profesorji na ljubljanski Akademiji za glasbo, trobentarjema Grčarjem in Arnoldom in flavtistom Ruplom. Večkrat sem nastopil tudi z goriškim komornim an-

samblom in imel celo serijo koncertov z violinstom Marcosigom. Klavirske koncerte sem imel na glasbeni šoli v Šempetru.

V širokem programskem snovanju lanskega leta je bila zastopana cela vrsta skladateljskih imen in še več njihovih sklad. Na kateri orgelski literaturi je bilo največ poudarka, kaj je bilo novega?

Minulo leto lahko v tem pogledu ocenim tudi kot študijsko leto. Že v januarju sem predstavil prvi nov program z novimi imeni kot so Asiain, Peeters, Anger, Vierne, nova skladba je bil tudi Widorjev Allegro vivace. Februarja je bil na vrsti drugi nov program, ki je zajemal staro italijansko glasbo. Nov program sem izvajal tudi na julijskem koncertu v Piranu, igral sem skladbe Pachelbela, Fischerja, Telemanna, Eberlina in Valerija. Na septembrskem koncertu v ljubljanski stolnici pa sem med deli Palestrine, Gabrielijsa, Brittna, Tournemira, Grisonija, Bacha, Berliozina in Premrla izvedel tudi najnovejše delo kamniškega rojaka Sama Vremšaka in sicer skladbo z naslovom Trojna fuga v a-molu. Sicer sem lani imel še eno praznovredno in sicer skladbo Pavla Šivica Dve študiji za flavto in orgle (skupaj s flavtistom Ruplom). Na čembalu sem lani imel dva programa: na prvem sem igral Pachelbelov Hexachordum Apollinis in Telemannovih 20 malih fug, na drugem pa Goldbergove variacije J.S. Bacha. Pripravil: L. N.